

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dormi Secvre: Vel Cynosvra Professorvm Ac Stvdiosorvm Eloqventiæ,

in qua Centvm Et Viginti Themata Oratoria. Non Solvm Stvdiosis, Sed &
Professoribus eloquentiæ, ac pietatis veræ amantibus utilissima &
pernecessaria explicantur ; Cum Indice rerum atq[ue] verborum locupleti

Tympe, Matthäus

Coloniæ Agrippinæ, 1650

XX. De Hæreticorum commercijs vitandis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39028

XX. DE HÆRETICORVM COM-
mercis vitandis.

EXORDIUM à causa impellente. Sacrosanctam Christi Ecclesiam, Auditores humanissimi, nunquam cessat perennis humani generis hostis concutere, & ad ruinam omni conamine impellere: idque partim molitur per Ethnicos, & à Religione nostra alienos homines; partim, & multo validius per domesticos illius inimicos hæreticos. Qui quidem, ut testatur D. Joannes, *ex nobis prodierunt; sed non erant ex nobis: si enim fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum*: migraverunt autem ad Synagogam Sathanæ, & transierunt simul, *discordes in perfidia, in transitu concordēs*; sub Christi nomine Antichristum nobis sequendum proponunt, & pro Ecclesia Dei Synagogam Cacodæmonis introducunt, Hæresin, Evangelium; Médacium, Veritatem appellantes. Hæc pestis statim in Ecclesiæ primordio, quando Domini nostri adhuc calebat cruor, & fervebat recens in credentibus fides, exorta est, ac, veluti infelix lolium; & steriles avenæ, unà cum Dominica semente, & Evangelici sermonis tritico emerit. Quamvis autem per totum ferè terrarum orbem (tanquam venenum per universa corporis membra) serpsit, & indies adhuc serpat; majoresque vires colligat: nullo tamen in loco ita pestilenter, sicut (proh dolor) hisce luctuosissimis temporibus in patria nostra dulcissima Germania viget. A Christianæ namque Religionis incunabulis nunquam malarum artium nefarius artifex sanctæ Ecclesiæ bonorumque omnium hostis atrocissimus Sathan majori sævitia Religionis causam perturbavit, nunquam majoribus viribus, nunquam frequentioribus dolis ac fraudibus oppugnavit, imò nunquam tristiolem, aut, ut melius dicam, truculentiolem equidem arbitror

grassatam esse APOSTOLICÆ Ecclesiæ divulsio-
nem, quàm nunc misera videt, atque perdolen-
ter, ne dicam exitialiter experitur nostra Germa-
nia.

PROPOSITIO. Quæ cum ita sint, Auditores fa-
ventissimi, & cum inter cæteras defectionis à Fide
Catholica causas haud sit postrema, imò verò
præcipua, quod Catholici non pauci quotidie cum
pestilentissimis Hæreticis conversantur, arbitra-
tus sum politissimis vestris auribus non ingratum
fore, si nulla Rhetorici sermonis pompa, nullis
verborum lenociniis, nullis sententiarum floscu-
lis: sed nervosis, & ex intimis rerum penetralibus
eductis rationibus, supra modum & inhonestum,
& impium, & inutile esse cum hæreticis conver-
sari demonstrarem: Idque ipsum ea de causa, ut
eos velis & equis, canepius & angue fugiatis,
cautius viperina aspergine vitetis, & non minus
quàm ignes & aquas, adeoque Tartarum ipsum
declinetis.

ATTENTIONIS CAPTATIO. Dicturus
itaque de his, quæ in tanta hoc tempore opinio-
num varietate, Religionis tanta discordia, & tam
variis multipliciter dissectis inter se sectis maxi-
me sunt necessaria, rogo vos, Auditores, vel poti-
us precibus omnibus oro atque obtestor, ut nobis
exigui temporis attentionem ne denegeris, &
verba mea attentè summaq; cum benignitate au-
diatis.

CONFIRMATIONIS I. *Locus ab inhone-
sto.* Agite igitur, agite, inquam, acerrimi Catho-
licæ fidei defensores, cognoscite mecum princi-
pio, quàm turpe, quàm tetrum, quàm foedū, quàm
ab omni honestate remotum sit hæreticorum cō-
versatione uti. Quis vestrum non videt, quàm la-
tum argumentum, quàm ampla orationis seges,
quàm spatiosus hic se mihi dicēdi campus aperiat?

Ne-

Nemo enim est, qui nesciat, hæreticos ad Ecclesiam, ejusque sanctam communionem non pertinere, ideoque divinæ gratiæ & salutis æternæ nequam participes esse posse. Etenim sicut tempore Diluvii nullus mortalium extra Arcam Noë in vivis manere poterat: ita extra Ecclesiam nemo vitæ immortalis nunquam interituram felicitatem consequitur, nemo ex his terrarum angustiis in illam cælestem regionem evolare, nemo ab hac ærumnosa vita in illam æternam domum excedere, nemo piorum animorum cœtib; interesse, nemo summo illi cæli Dominatori copulari potest; nemo vitare poterit, quin exclusus à gaudiis vitæ cælestis, cum impiis gehennæ suppliciis addicatur; breviter, ad cæleste Regnum pervenire non poterit, qui eam, quæ regnatura est, dereliquit. Quæ cum ita se habeant, quis est omnium, qui hæreticos aditu, congressione, sermone dignos judicet? quin eos quasi ipsum dæmonarcham, exitum animarum nostrarum sitiētem refugiat, aversetur, odio habeat? quin eorum concursum dirum sibi, tetrum, atque ominosum putet? Quis eos obducto supercilio contractisq; naribus tanquam putidè olentes non averfaretur? Quis eos nō cum nausea, velut scarabæos stercori bubulo se potissimum alentes, refugeret? Imò verò quis eum ex animo posset amare, quem non ignorat omni honestate abjecta cum hæreticis familiaritatem contraxisse? Quis eum non è naturæ finibus exterminandum putet? Quis non sanæ mentis secum animo reputaret aureum illud elogium D. Hieronymi: Tales habeto socios, quorum contubernio non infameris, caveto omnes suspiciones, & quicquid probabiliter fingi potes, ne fingatur, ante devira. Fuge personas, in quibus potest malæ conversationis esse suspicio, Nee

paratum habeas illud è trivio, sufficit mihi conscientia mea, non curo quid de me loquantur homines, Quis inquam, honestatis amore flagrans, hæc non perpenderet? quis non sæpè, imò semper, mente agitarer? Reperiuntur nonnulli, qui (hoc præceptum HIERONYMI non ignorantes) non palam & apertè, sed occultè hæreticorum consortio utuntur. Id quod faciliè indicant, inesse in hac re insignem aliquam fœditatem. Non enim quod amplum & honestum esse statuunt, ab hominum conspectu removendum censent: sed potius eniuntur, ut in omnium oculis ponant atque constituentur. Cùm ergo illi, qui nondum sensum omnem amiserunt, in conspectu omnium cum hæreticis conversationem habere non audeant, nonne apertè indicant, esse hoc insigni turpitudini affine? Præterea si quem pediculis scaterere videmus, nonne confestim indignabundi dicimus: Faceffe à me, equidem nolo tibi assidere, ne tuo satellitum numero augear & ipse. Cùm in rebus & frivolis tam sumus perspicaces, quis eum non honestatis limites transgredi diceret, cui in hac re longè omnium gravissima oculi cæcutiunt? Neminem inquam in omni memoria ætatum, temporum, regionum accepimus, qui contagiosis, & cum quibus frustra luctatur ars medicorum, morbis infectos non studiosè vitaret. Quis ergo non hæreticos non summo studio caveret? qui mentem habent pestilentissimis erroribus leprosam, capitalibus morbis emortuam, infamia ulcerosam, conscientia stimulis discruciatam: imò à quibus ea addiscimus, quæ non tantum corpus, sed etiam animam à Regno Dei excludunt, & in æternos cruciatus, sedè-que impiorum detrudunt? Si enim tanti vitrum, quanti preciosissimum margaritum?

II. *ab impio.* Videri vos opinor, Auditores, quàm se latus orationi meæ campus ostendat, si quæcū-
que

que hoc loco se offerunt, persequi, & in singulis insistere, atque immorari velim: Sed quid multa? non tantum est inhonestum, verum etiam tanta cum impietate conjunctum, ut nulla orationis ubertate exprimi possit. Cuius rei vel illud argumento esse potest, quod qui familiaritatem habet cum hæreticis, transgreditur mandatum cælestis illius Doctoris, qui ad omnem errorem depellendum, hominumque genus à tenebris vindicandum à cælis in terras est missus. Hic enim præcepit nobis, ut eos fugiamus, *qui veniunt ad nos in cultu ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces*, & Evangelici gregis laniatores. Hæc generis humani Redemptoris sunt monita, instituta, præcepta, à quibus deflectere sine scelere nefario non possumus. Quid enim unquam tam superbum, quid tam ingratum, quid tam impium videri potest, quam adversus eius vivere voluntatem, à quo ipsum vivere accepimus? quàm illius præcepta despicerem, qui ideo aliquid imperat, ut causas habeat remunerandi? Si Christum Opt. Max. pura, integra, & incorrupta mente veneramur; si ejus nos redemptos sanguine recordamur; si illius disciplinam, in qua omnis Beatorum vitæ ratio consistit, sequendam existimamus, si ingrati animi crimen & scelus exhorremus; si non nomine duntaxat, sed re ipsa Christiani sumus; si beatæ vitæ compotes fieri ardentem optamus: nihil magis velle, nihil omnino debemus agere, quàm quod illum velle, cognoscimus. Ejus voluntas est facienda, à quo speramus & præmia. Hæretici, hæretici sunt fugiendi, si Christo placere exoptamus. Vtrumque certè fieri non potest, ut & summi illius Rectoris disciplinæ obtemperemus, & cum hæreticis conversemur. Quis ergo eum, qui hæreticorum consortio gaudet, non severa scutica, brevibus gyaris, & umbrarum carcere dignum pronuntiat?

tiaret? Quis eum non Perilli tauro, Busiridis ara dignissimum assereret? Quis eum non dignum esse judicaret, qui cruci suffigatur, pedibus supinatis ac sursum elevatis, capite deorsum in terram divergente, manibus post terga revinctis, oculis fascia obvelatis, & duobus canibus pastoritiis hinc & hinc per pedes postetiores pensilibus, & in rabiem efferatis, ut vivens canes, mortuus corvos carne sua pascat? Ignoscite, Auditores, si videmur æquo liberius dicere, si molesta est orationis acerbitas, cogitate graves morbos non sanari lenibus pharmacis. Profiteor me huic generi hominum (si eos hoc nomine appellari fas est) esse inimicum.

III. *ab inutili.* Hic jam plura, Auditores, non dicam, sed (Majestate cælesti mihi dicendi facultatem suggerente) quæ & quanta incommoda iis, qui hæreticorum conversatione utuntur, eveniant, demonstrabo. Quod dum facio, adeste, quæso, omnes animis, qui adestis corporibus, erigite mentes auresque vestras, & me de tantis incommodis dicentem attendite. Fieri certè non potest, ut tribuli ficus proferant, ut oves inter lupos non pereant, ut aconitum contactu non necet. Quemadmodum enim, qui à cane rabido sunt morssi, non solum rabiunt, seu rabie agitantur ipsi; verum etiam alios contagio inficiunt: ita qui pestilentem alicunde imbiberunt opinionem, non possunt non etiam alios suis colloquiis depravare. Ubi quis hæreticorum blanditias audiverit, & quasi Circæam aliquam potionem hauserit, omnè, mihi credite, humanitatem exuit, & superbus, crudelis, immoderatus efficitur, animus eius sæpe in contrarias partes est distractus, & à seipso dissidens, sæpe cæcatus erroribus, & opinionum pravitatibus impeditus, à recta ratione dejicitur & quam-

plu-

plurimis sceleribus imbuitur. Eheu quàm multos hæretici à Matri Ecclesiæ gremio in errorum varios anfractus mira arguria illectant, variis conscientiarum tricis implicant, fœdis erroribus involvunt, hypocrisis pietatis lenocinio circumlita inescant, & à veri cognitione in nassam perversitatis abducunt. Quis non animadvertit, quantum hi anseres clamando, hæque ranæ bipedes, quantumvis dissonæ, coaxando nocere possint? Quis non videt, quàm hi canes latrare, quid dico latrare? imò verò etiam mordere soleant? Et certè nemo potest nos melius decipere, nemo commodius omni fraude & perfidia fallere, quàm is, quo familiariter utimur, propterea quòd (uti Latialis eloquætiæ parens Cicero inquit) auxiliũ sibi se putat adjunxisse, qui cum altero rem communicavit. Socium, quæso, cavere qua ratione possumus? quæ etiam si metuimus, jus officii lædimus. De huius scelere nihil suspicamur, eius malitiam non videmus, orationi vanæ facilè fidem habemus. Nullæ sunt occultiores insidiæ, quàm hæ, quæ latent in simulatione officii: nam eos, qui palam sunt adversarii, facilè cavendo vitare possumus: domestici verò, & cum quibus conversamur, hostes nostri non modò non existunt, verùm etiam opprimunt, antequam perspicere atque explorare, possimus. Quis autem tam prorsus experts est ingenii, tamq; à cõmuni sensu rerum abhorrens, ut nesciat quàm infestissimi nostri hostes sint hæretici? Vix mihi persuadeo quæquã esse tam truculentũ Turcã, qui pl^o malorũ imprece tur nobis, quàm hæretici quotidie inferũt. Quid enim mali aut sceleris fingi aut excogitari potest, quod ipsi non concipiant? Quæ possunt esse vitiorũ diverticula, ad quæ illi non rapiũtur? Nonne ipsorum frons olere malitiã, & claudire calliditatẽ videtur? nõne ab imis unguibus usq;

usque ad verticem summum, si quam cōjecturam adfert hominis tacita corporis figura, ex fraude & fallaciis constare toti videntur? Templis antiquissimis & religiosissimis manus impias ac sacrilegas afferre non verentur, quæ autem ex Templis per scelus & per latrocinium auferunt, ea nos videre, nisi in eorum tectis non possumus. Sanctimonialium Monasteria profanant, altaria dejiciunt, sanctissimum CHRISTI Sacrificium auferunt, Sanctorum reliquias (heu piget ac pudet!) comburunt, & in favillas redigunt. Nihil ardentius optant, quàm ut magnam auri argentiq; vim possideant; Hæc illos cura sollicitat, hic ardor illorum mentes inflamat. Quis vestrum non innumeros nostræ Religionis homines novit, qui primùm butyro & melle saginabantur, splendidis & magnificis vestibus erant conspicui, & oculos habebant ære distentos: jam verò crumenam gerunt profus emunctam atq; exenteratam, araneorumq; magis, quàm pecuniarum plenam? vestes plenè habent detritas & laceras, ut vix in publicum prodire ausint: circumamicti, inquam, sunt vestimento tot confuto atque variegato panniculis, quot penè dixerim, cælum stellis. Quid pluribus: in eum locum educti sunt, eò redacti sunt miseriarum, ut eis ad vitâ necessaria minimè suppetant. Tota, tota profectò Germania, si una voce loqueretur, hoc diceret: Quod auri, quod argenti, quod ornamentorum in meis urbibus, sedibus, templis, cœnobiis fuit, id fermè omne mihi vos, vos, dico apertè, hæretici eripulistis atque abstulistis: si, inquam, universa Germania loqui posset, hac voce uteretur. Nec verò pecunia fortunisque nostris sunt contenti, sed etiam vitam petunt, quò plures Catholicos occiderint, eò se nobiliores putât, & inanis gloriæ specie capti, flagitiis sceleribusq; suis nomen virtutis imponunt. Apud nos; si quis unum hominè

jugu;

jugulaverit, pro nefario habetur: apud eos, qui infinita Catholicorum millia trucidaverit, cruore campos inundaverit, flumina infecerit, non modò in templum, sed etiam in cælum admittitur. Nec ea dico, quæ si dicam, tamen infirmare nemo possit, illos non ætati parcere, non vagientis misereri infantia. Coguntur enim mori (horresco referens) qui nondum vivere cœperunt, qui vix matrem risu & vultus hilaritate agnoscunt, qui nescientes malum suum, inter hostium manus ac tela rident. Isti inventi sunt, qui è complexu parentum abreptos filios ad necem ducunt. Nec tantum occidunt nos ferro, sed etiam veneno, veneno autem omnium præsentissimo, linguæ, linguæ tartareo veneno tinctæ. Ponite, quæso, vobis ante oculos universam Germaniam, & ab eo tempore, quo Lutherus, pestilentium & jam damnatorum errorum insignis suscitator, novorumque nostris sæculi dogmatistarum vexillifer & antesignanus, cucullam professæ Religionis Symbolon rejecit, & hæresin suam spargere cœpit, nefaria ab illis concepta scelera in memoriam revocate, & verba mea vel vero esse veriora videbitis. Quid mirum si ab his universa flagitia manârunt? apud quos ipsa vitia religiosa sunt, eaq; non modo non vitantur; verum etiam coluntur: quibus & quodlibet licet, & quod licet, possunt; & quod possunt, audent; & quod audent, faciunt; & quod faciunt, Deo molestum non esse existimant? Pace cruciantur, bello saginantur: nihil magis optant, quàm patriæ procellam, rerumque omnium confusionem. Alioqui unde tot rerum novationes, tam crebri tumultus, tot strages, tot dissidia, nisi ab hæreticis proficiscuntur? Annon videmus egregia oppida, olim à majoribus nostris condita, ab hæreticis (cur hoc relinquis inultum Jupiter?) subverti? bonas Leges ferri à nostris Magistrati-

bus, ab hæreticis violari? nostros studere paci, hæreticos excitare bellum? Non est mei pudoris occultorum eorum scelerum lernam movere, si nam domesticas illorum sordes in tenebris latere: de manifestis tantum loquor, quæ nemo necit, & de quibus ipsi tantum non gloriantur, Pudet me dicere, quod istos non pudet facere. Non reformatores, sed morum deformatores? non correctores, sed corruptores; non sapientes, sed astutos; non fures, sed ereptores? non adulteros, sed expugnatores pudicitia; non sacrilegos, sed hostes pietatis; non latrones, sed crudelissimos carnifices eos esse novimus. Nihil in iis præter summa peccata esse conspiciamus: nullum eos temporis punctum vacuum peccato, vacuum singulari impietate præterire pati videmus. De Nemine loquor, qui fecit omnia. Verum quod est tam divinum ingenium? quæ tam admirabilis dicendi facultas? quæ istorum vitia aliqua ex parte possit enumerando percensere? Nemo autem potest cum illis amicè vivere, nisi eorum cupiditati satisfaciatur, nisi se ipsum iisdem sceleribus astringat, quibus eos infectos esse videt. O conditionem servitutis miseram, acerbam, lugubrosam, & omnia mala, quæ cogitatione fingi possunt, continentem. Hæc certe *Ioannes* Discipulus Christi perpendens, *Cerinthum* hæreticum non secus atque vitidem laceratam vitavit. Cum enim in balneis eum reperiisset, mox exiit, ad discipulos dicens: Fugiamus hinc, ne & balneæ ipsæ nos corrumpant, in quibus lavatur *Cerinthus*, inimicus veritatis. Sic *Polycarpus* Ecclesiæ *Smyrnenensis* Episcopus *Marcionem* tanquam *Sathanæ* fugit primogenitum. Sic *Paula* nobilissima matrona Romana hæreticos instar Ethnicorum habuit, & inimicitias hominum subire perpetuas, quam Dei offensam amicitiiis noxiis provocare maluit. Sic cum *Constantius* (Si Hi-

stori-

Historicorum testimonio succinere, & calculum ad-
 jicere volumus) Liberium Pontificem relegasset
 in exilium, & surrogasset in eius locum *Felicem*,
 Catholicum quidem & incorruptæ fidei virum,
 ignavum tamen, ut qui familiariter cum hæreticis
 conversaretur, nec vitaret, quos oppugnare debu-
 erat; cives Romani Ecclesiam, in qua Felix erat,
 ingredi nolebant. Quòd cum imperatori nuntia-
 tum fuisset, restitutus tandem est *Liberius*, *Felix*
 verò nulla hæresi, sed conversatione sola pollutus,
 cedere aliò cogebatur. Sic *Samosathenorum* & *Edes-
 senorum* cives, præfectis sibi *Arianis* Episcopis, se
 ab eorum omnibus commerciis haud secus atque
 à lupis ad unum omnes subtraxerunt. Aetas me-
 deficeret, Auditores, si pergerem eorum, qui fla-
 grantiore divinorum amore afflati fuerunt, &
 quorum virtutibus, quasi quibusdam stellis,
 micant historiæ, in hæreticos sævitiam recense-
 re. Hæc autem jam dicta exempla digna sunt,
 quæ omnibus incidantur columnis, quæ pro tem-
 plorum omnium foribus describantur; & quidem
 aureis notis, quæ in principalium aularum valuis
 depingantur, quæ Primatium insculpantur annu-
 lis, quæ regiis in sceptris exprimantur, quæ Princi-
 pum insignibus inscribantur, denique quæ omni-
 bus ubique monumentis repræsententur, propa-
 gentur, ac celebrentur. Quamplurimi autem (ut
 nunc est temporū malignitas) etiam eorum, qui à
 vano huius mundi consortio se separârunt, fuc-
 tam personamq; sanctimoniam præ se ferêtes, &
 speciem quidem pietatis habentes, virtutem autē
 eius abnegantes, pecuniæ contactum, ceu aconî-
 tum horrent, nec ab hæreticorum interim cōmer-
 ciis abstinere. Ad eò sunt in rebus levioribus su-
 perstitiosi, in gravioribus verò mirandum in mo-
 dum negligentes Negligentia autem illa parit er-
 rorem,

*De bonis
 non loquet.*

rorē, error lapsus, lapsus flagitium, flagitiū con-
suetudinē consuetudo impudentiam, impudentia
mētem reprobam, mens reproba desperationem,
adedò ut non rarò, cum venenata eorum dogmata
imbiberunt, nodosos Francisci funes dirumpant,
servitio Augustini exeant, & jugum Domini
projiciant. Qui hæc non videt, nihil videt; qui dis-
sentit, nihil sentit.

*I. Objectio-
nis Refuta-
tio.*

CONFUTATIO. Verum de his plus satis.
Non autem me fallit, hic quibusdam venturum
esse in mentem, complures hæreticos ad miracu-
lum & prodigium usque esse doctos, & maxima-
rum scientia rerum admirabiles, ideoque non esse
absurdum cum illis conversari. O stultissima, &
ad quæ deridenda non unus sufficiat Democri-
tus. Quis non protinus videt, hoc esse stultius
quam ut sit refellendum? Hæreticos enim esse
doctos non est novum, quasi vero quicquam sit in
rebus humanis tam sanctum, tam pium, tam (uti
ta dicam) cæleste, quod hominum corruptissi-
mi mores sibi non vertunt in perniciem?

Quid prodest, (ut Pelignus ille vates canit)

quod non ledere possit idem?

igne quid utilis? si quis tamen urere tecta

Comparat, audaces instruit ille manus.

Optimæ sunt opes, si quis recte utatur; pessimæ, si secus: bonum forma, sed id bonum multis exitio fuisse compertum est. Ex eodem genere est ingenium: si recte utamur, nullum prope hominum generi dari potest majus aut præstantius donum. Sed si ad bonum ingenium mala mens accesserit, itidem erit ut gladius in manu furiosi. Quemadmodum vina vasis è taxo factis infusa sunt mortifera: ita salutaris alioquin eruditio, si inciderit in hominem pestilentem, moribus illius redditur noxia. Quare D. Hieronymus (cujus auctoritate sæpe & libenter utor) admodum

dum sapienter in hæc verba prorumpit: *Nullus potest struere hæresin, nisi qui ardentis est ingenij, & habet dona natura, quæ à Deo artifice sunt creata.* Talis fuit *Paulus Antiochenus*, *Origenis* præceptor: talis *Valentius*, talis *Marcion*, quos doctissimos fuisse legimus. Talis *Bardejanus*, cuius & Philosophi admirantur ingenium: talis *Arius*, talis execrabilis memoriæ *Lutherus*, ut ingenii, sic doli plenus: talis scelere nobilis *Beza*, tales *Calvinus*, erravi, *Calvinus* dicere erat in animo, tales & alii non pauci, quanto doctiores, tanto magis perniciosi. Non enim eruditio, sed fides facit Christianum. Sic pulchre tenebant sacras literas *Scibæ* & *Pharisæi*: sed videntes, non videbant; audientes, non audiebant; intelligentes, non intelligebant. Nec ulli pertinacius obstiterit CHRISTO, quàm qui præcipuè tenebant eos libros, in quibus & promissus fuerat, & adumbratus. Breviter, quanto quis in hæretica perversitate est prudentior, tanto longius à Deo recedit.

Sed dicet fortè rursum aliquis: *Aurum è for- bus eruendum, & per spinarum densitatem rosæ* II. obiectio-
ni refutatio
cautis sunt decerpendæ. Atqui

Dum legimus flores & humi nascentia fraga, tam accuratè nobis à colubro cavendum est, quam is facile veneno suo perimere potest: Grandis prudentia est, aurum in luto quærere? non omnium est, ex luto aurum legere. Venena non dantur, nisi melle circumlita; & vitia non decipiunt, nisi sub specie umbraque virtutum. Quemadmodum aucupes aut escæ, aut fistula aues alliciunt, atq; tandem improvidas illaqueant: ita hæretici, ut nos infidiis opprimant aucupio simulatæ virtutis sibi utendum putant. Velut Sirenes: dulcia sunt earum carmina, & suavi voce improvidos decipiètia. Nec potest earum cantica præterire; nisi qui obturaverit aurem suam, & quasi surdus evalerit. Simile.

his versatur, eorum insidias & imposturas nulla ratione potest declinare: huic inter scorpiones & colubros incedendum est: huic accinctis lumbis, calceatis pedibus, & apprehensis manu baculis, iter per insidias eorum, & inter venena faciendum est: hic vix ad dulces Iordanis aquas pervenire, vix terram repromissionis intrare, vix ad domum Dei ascendere potest. Quis enim unquam mortalium juxta viperam securos somnos cœpit? quæ etsi non percutiat, certè sollicitat? Sicut qui in solem venit, licet non in hoc venerit, coloratur: ita qui cum hæreticis consuetudinem habent, etiam si non hoc agant, tamen fiunt hæretici. Melius est hæreticos dimittere, quam id amittere, propter quod omnia sunt dimittenda. Securius est perire non posse, quam juxta periculum non perisse. Qui autem periculum amat, dignus est, qui in illo pereat. Insuper si (juxta dictum Philosophi) mendaces hoc bonum lucrantur, ut cum vera dixerint, illis non credatur, quis hæreticis (quibus sua tantum persuasio pro veritate est; imò qui spem suam posuere in mendaciis) etiam vera dicentibus fidem haberet? quis odium & simultatem præ se ferentibus crederet? præsertim cum aliud iisdem de rebus hodie, cras aliud sentiant, & Polypi seu Chamæleontis in morem in omnem se vertant colorem. Quæ enim fuit unquam hæreticorum in aliqua sententia diuturna permansio? quod modò singulari genere laudis ornabant, idem statim lacerant indignissima contumelia: & quod antea convitiis insectabantur, in cœlum laudibus extollunt. Nihil unquam fuit in illis constans, nihil quod non varias mutationes in horas singulas haberet. Nonne vobis hæc cernere oculis videmini? Nonne illis hodie sanctum videtur, quod Saxonum ille novus & quintus Evangelista, imò tertius Elias, alter Jo-

annes Baptista, egregius Doctor *Martinus Lutherus*:
 cras verò quòd homo (si homo ille appellandus est
 potius, quam admirabile quoddam monstrum &
 scelus odio dignum) omnium perversissimus *Cal-*
vinus, vel alius qui piam hæreticorum somniavit?
 O malum omnibus bonis infestum, rebus, huma-
 nis pestilens atque mortiferum? Utinam, utinam
 autem hæc essent falsa, ac non tam multa passim
 exempla occurrent, à quibus libenter abstineo.
 Vere enim ne aut molestus sim vobis, Audito-
 res, aut ne ingeniis vestris videar defidere, si de
 tam manifestis rebus diutius differam.

Ad te igitur (quisquis etiam es) hæreticorum *Apostro-*
 socium venio, te mirum seminandarum litium *phe ad hæ-*
 artificem appello, tecum mihi nunc res omnis e- *reticorū*
 rit. Quæ te mentis insania, quis furor exagitat, *socium.*
 ut cum pestilentissimis hæreticis, exitium animæ
 tuæ silentibus, conversari non erubescas? Hoc
 non sani esse hominis non sanus juret *Orestes*, Si-
 cut *Crocodilus* anceps animal, nunc in terris, agit
 nunc in aquis: in terra ponit ova, in aqua præda-
 tur, & insidiatur: ita simul & Catholicus & hære-
 ticus esse videris. Ne hominem quidem te appel-
 lare fas est, sed monstrum potius importunum:
 non ex equo & homine mixtum, quales *Poëtæ*
Centaurus fuisse fingunt; sed totum è serpentis
 calliditate, & vulpeculæ fraude compositum. Nō
 te pudet manifestæ impietatis? non erubescis di-
 vino numine afflatis pestilentissimos hæreticos
 præferre? O scelus ô portentum in extremos *Ibe-*
riæ fines, & ultra columnas ab *Hercule* fixas de-
 portandū! Verum credo te ideo eorū cōsortio uti,
 ut te aliquando ad amplissimos honores perducāt,
 Sed vide ne te ipsum vana spe lætes; vide ne spem
 foveas vel ipsis nebulis inaniorem. Quando tandē
 te ad summum dignitatis fastigium evehent? quan-
 do magna famulorū antecedentiū atq; frequentīū
 tur-

turba constipatus incedes? quando pulcherri-
mo ornatu instructus, & sequentium agmine cir-
cumfusus in publicum prodibis? Cùm mare, ut di-
citur, vitem protulerit. Vbi tibi summos honores
deferent? In Utopia, ad forum boarium juxta pu-
teum, ubi fœnum perinde atq; pannum metimur
ulnis.

CONCLUSIO. Nimis diu, Auditores huma-
nissimi, vestra humanitate abusus sum, & fortasse
immodicâ loquacitate fui vobis aliqua ex parte
molestus. Posteaquam igitur satis luculenter sit
demonstratum, non solum quàm inhonestum, ve-
rùm etiam impium: nec tantùm impium, sed et-
iam inutile sit cum hæreticis conversari, caveam⁹,
quæso, hæreticos decora pelle speciosos: vitemus
eos, qui sub Christiano nomine gentilem vitam
agunt: qui aliud professione, aliud conversatione
restantur. Nunquam Catholicos relinquamus:
morbida enim oves suam deserunt gregem, & lu-
porum faucibus devorantur. Ne credamus nos
juxta serpentem mortiferum securè posse dormi-
re: nihil nobis commune sit cum iis qui unum
non dicunt, & sentiunt: repellamus, quæso, istud
genus hominum à nostra familiaritate: rejiciamus
tam sceleratos homines à nostro contubernio:
breviter, caveamus hæreticos tanquam veneficos,
Sic mihi credite, eam honestatis amplitudinem
consequemur, quam & præsentis admirentur, &
posterius memoria gratissima prolequantur, & de
cuius laude mortales omnes una men-
te, & voce consen-
tiant.